

3. Політико-правове забезпечення розробки й реалізації державної міграційної політики

Петро Біленчук, Юрій Стеценко

Національна безпека України і державна міграційна політика у контексті цивілізаційної трансформації світу

В статті розглядаються проблеми національної безпеки й державної міграційної політики у контексті цивілізаційної трансформації світу. Обґрунтовується необхідність розробки системного міграційного законодавства України, а також правового забезпечення стратегії й тактики державної міграційної політики.

The problems of national safety as well as state's migration policy in the context of Civilization's transformation of the World are investigated in the article. The necessity of evaluation of systemic of the Ukrainian migration legislation as well as legal support of strategy and tactics of state migration policy is substantiated.

В Україні останніми роками особливої актуальності набула проблема міграції, зокрема, нелегальної та трудової [1, 250; 4; 9; 18]. Важливо те, що з боку, Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, окремих міністерств і відомств, релігійних організацій було прийнято ряд нормативно-правових актів та інших зусиль, направлених на її подолання, вживається ціла низка різноманітних заходів для запобігання та протидії нелегальній міграції [8, с. 4–8; 10; 11; 12, с. 17]. Це пов'язано з тим, що міграція завжди була і на сьогодні залишається одним з факторів, що впливає на рівень правової, економічної, політичної стабільності в суспільстві, визначає стан правопорядку в державі. Питання міграції, вказує М. Обушний, також є одним з пріоритетних напрямів у співробітництві України з Європейським Союзом (ЄС) та його окремими країнами-членами. Ці напрямки і положення більш детально зазначені у Програмі інтеграції України до ЄС.

Досвід багатьох країн світу свідчить, що міграція – це соціальне явище, яке значною мірою впливає на стан національної безпеки будь-якої держави, а, отже, й України [14, с. 25, 35–36]. Тому проблеми нелегальної і трудової міграції та шляхи їх вирішення неодноразово піднімалися на різноманітних конгресах, форумах, нарадах і засіданнях керівників силових структур України. Останнім часом нелегальна міграція у світовому масштабі набуває форм окремого виду транснаціональної злочинності, що пов'язаний з тероризмом, торгівлею людьми, наркотиками, радіоактивними речовинами, зброєю [1, с. 272; 4; 9; 15; 16].

Водночас слід особливо підкреслити, що міграція населення і міграційна злочинність – складний по своїй суті та природі, багатоманітний по формах і наслідках соціальний процес. При цьому, як зазначають В. В. Соболюков, С. А. Нагаєв, виникає небезпека кримінологічного плану для суспільства і держави [19, с. 34]. Це не може не викликати стурбованість керівництва та громадськості нашої держави. Так, ще в жовтні 2001 р. фахівці стверджували, що серед основних загроз для національної безпеки України є «проблема біженців з Афганістану, що набула масштабів регіональної гуманітарної катастрофи». З нею пов'язувалося надходження в Україну нелегальної зброї, а також вплив через неконтрольовану міграцію радикальних ісламистів, що підвищувало можливість здійснення терористичних акцій проти важливих державних об'єктів в Україні [7, с. 1].

Аналогічного погляду дотримувалися тоді й інші аналітики, які відзначали, що міжнародний тероризм, нелегальна міграція, торгівля наркотиками за сучасних умов стали чинниками, які активно впливають на національну безпеку держави [22, с. 1].

Відомо, що Кабінет Міністрів України у той час оперативного зреагував і доручив Міністерству внутрішніх справ, Службі безпеки, Міністерству транспорту, Державному комітету в справах охорони державного кордону України вжити заходів аби не допустити приїзду в Україну осіб, причетних до терактів у США. Список осіб, пов'язаних з членами терористичної організації «Аль-Каїда» та рухом «Талібан» був представлений Комітетом Ради Безпеки ООН. Така занепокоєність органів влади проблемами нелегальної міграції та протидії тероризму в Україні не безпідставна. Відомо, що в ряді російських і деяких інших іноземних засобах масової інформації періодично з'являються повідомлення про масовий притік на територію України нелегальних мігрантів [7, с. 6].

Тому закономірним виглядає те, що для запобігання й протидії нелегальній міграції органами державної влади, правоохоронними органами України перевага, в основному, надається організаційно-управлінським, режимно-профілактичним, оперативно-розшуковим, пошуково-розвідувальним та іншим подібним методам роботи [1, с. 272; 15; 16].

Звичайно, відкидати можливість проникнення на територію України членів терористичних організацій під виглядом біженців також ні в якому разі не можна. Хоча б з огляду на те, що з початком державної незалежності в Україні кількість мігрантів зростає [10, с. 7]. Так, за роки незалежності в Україні було створено понад 11 громадських організацій мусульманського спрямування, пов'язаних з партією «Братимусульмани», яка є відомою екстремістською організацією. Також в Україні діяли філіали екстремістської організації «Сірівки». На думку західних аналітиків, українські мусульмани є об'єктом геополітичних інтересів ряду ісламських країн і частково перебувають під їхнім впливом. Серед них Туреччина, Іран, ОАЕ, Кувейт, Саудівська Аравія та інші країни [21, с. 3]. Тому діяльність спеціально уповноважених правоохоронних органів спрямована на попередження, своєчасне виявлення і запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам національній безпеці України, обов'язково повинна проводитись і в подальшому. Адже не виключено, що існують

тісні зв'язки діаспори вихідців з інших держав в Україні з членами міжнародних терористичних організацій [6, с. 3].

Разом з тим, крім загрози проявів тероризму в Україні потенційну загрозу національній безпеці представляють ще й інші наслідки нелегальної міграції, які, можливо, сьогодні й не виглядають такими вже небезпечними. Проте, враховуючи офіційно проголошену стратегію наближення України до ЄС, необхідно також вивчити позитивний і негативний досвід європейських країн з регулювання питань міграції, аби не повторювати чужих помилок. Ідеологія міграційної політики потребує особливої уваги. А тому в законодавчому врегулюванні проблеми нелегальної і трудової міграції заслуговує на увагу досвід Польщі, який є досить виваженим.

Водночас, відомо, що кількість незаконних мігрантів, які перебувають в Україні, підрахувати важко. За даними ООН, в Україні нелегально проживає 6 мільйонів громадян інших країн. Цю інформацію дослідники піддають сумніву [24, с. 1]. Більш вірогідними на їхню думку виглядають підрахунки президента «Фонду Свободи» І. Демет'єва. Він вважає, що кількість нелегальних мігрантів в Україні складає в середньому від 670 тисяч до 1 мільйона 300 тисяч [23, с. 4]. Слід відзначити, що переважна більшість членів цієї групи є не учасниками терористичних або інших злочинних угруповань, а звичайними біженцями з країн Африки та Азії – це трудові мігранти, які шукають кращої долі. За повідомленням голови Представництва Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців Томаса Бірата, сьогодні у світі нараховується більше 22 мільйонів біженців, з яких майже 3,5 мільйона – осіб з Афганістану [3, с. 2]. Багато хто з них у пошуках кращого життя, кращої долі намагається перебрисися через територію України до країн Європейського Союзу. На наш погляд, така ситуація збереже свою актуальність і в подальшому, оскільки це обумовлено ще й тим, що членами ЄС стали Польща, Угорщина та Словаччина, а, отже, Україна стала східним сусідом країн ЄС. Після вступу цих країн в ЄС вони підписали шенгенський договір, яким передбачено візовий режим. Практика свідчить, що введення візового режиму у Польщі, Угорщині, Словаччині сприяло збільшенню напливу нелегальних мігрантів в Україну. Оскільки Росія теж вживає більш суворих заходів боротьби з нелегальною міграцією, то більше проблем буде з'являтися і в Україні. Особливо це сталося «після захоплення концертного залу в Москві, коли Росія почала вживати посилені заходи щодо запобігання нелегальній міграції. Бігти тим, хто нелегально проживає в Росії, крім України, нема куди», – вважає Г. Москаль [24, с. 1]. Крім того, нестабільною залишається ситуація в ряді країн Закавказзя, Азії та Африки, в яких тривають військові конфлікти, політичні переслідування, що також сприяє збільшенню числа нелегальних іммігрантів в Україну.

Міграційні процеси є досить актуальними в житті країн Європи [13, с. 99]. Їх врегулювання в різних державах здійснюється різними способами. Разом з тим, досвід багатьох європейських країн свідчить, що, коли держава не цікавиться або не бажає займатись вирішенням питань міграції, тоді активність до вирішення цих питань починають проявляти різного роду радикальні організації. Особливу увагу привертає діяльність озброєних радикальних організацій.

Європейський досвід останніх років свідчить, що радикальні організації досить активно намагаються просувати своїх членів у представницькі органи влади. Досить згадати вибори Президента Франції, коли у другий тур вийшов лідер ультранаціоналістичного «національного фронту» Жан Марі Ле Пен. Одним з пунктів його передвиборчої програми

була саме боротьба з міграцією. А в Італії у цьому самому році прем'єр-міністр Сільвіо Берлусконі серед кандидатів на посаду Міністра зовнішніх справ запропонував голову неофашистського Національного союзу Джанфранко Фіні. Ця подія довгий час обговорювалась у ЗМІ не лише в Італії. Водночас практика свідчить, що значних зусиль радикали прикладають для представництва своїх інтересів у органах державної влади, парламентах своїх країн [2; 3].

Серед інших впливових європейських радикальних організацій, що проводять активну антиіммігрантську політику, можна виділити такі, як ультраправа Партія Свободи в Австрії (її представники увійшли до уряду і займали посади міністрів юстиції, оборони, фінансів і транспорту. Це ледве не спричинило запровадження до Австрії дипломатичних санкцій США та ЄС), Швейцарська народна партія (її лідер Кристоф Блохер вважає, що 9 з 10 іммігрантів порушують закони), Норвезька ультраправа партія Прогресу (її представники виступають за обмеження доступу в Норвегію числа іммігрантів до однієї тисячі осіб в рік, а також призупинення фінансування допомоги країнам «третього світу»), Ультранационалістична Данська народна партія (Данія) також проводить антиіммігрантську політику. У Нідерландах створена Пімом Фортауном партія «Життєздатні Нідерланди», яка активно вживає заходів антиіммігрантського спрямування. А в Бельгії Фламандська націоналістична партія (Влаамс блок) займає третє місце у списку найбільш економічно потужних і впливових партій. Представники цієї партії виступають за незалежність Фландрії, а також проти імміграції. Їх підтримує французький «Національний фронт». А в Польщі з досить радикальними заявами відносно іноземних підданих та іммігрантів неодноразово виступав лідер крайньої правої Самооборони Анджей Леппер.

Зростання активності радикальних організацій у ряді європейських країн викликає занепокоєння у багатьох відомих політиків Європейського Союзу та міжнародних правозахисних організацій [27, с. 2].

Якщо кількість прихильників діяльності радикальних організацій в західноєвропейських країнах буде зростати, то можна сподіватись, що з часом у Європарламенті може утворитись достатньо впливова праворадикальна фракція. На думку багатьох політиків, це може вплинути на перспективи розвитку як Європейського Союзу у цілому, так і його окремих учасників. Тому вже зараз до розв'язання цієї проблеми прикута увага вищих державних установ багатьох європейських країн. Так, в іспанському парламенті обговорювався законопроект про заборону на 3 роки діяльності радикальної політичної партії басків Батасуна як організації, що підриває державний устрій. Парламентом був ухвалений законопроект про заборону всіх організацій, що загрожують демократичним устоям держави. А у Франції, згідно з законом від 10 січня 1936 р., забороняється діяльність «воєнізованих угруповань, приватної міліції, а також організацій, які закликають до ненависті й насильства проти людей за національними і етнічними ознаками». На його основі Радою Міністрів Франції було ухвалено про розпуск ультраправого угруповання «Радикальна єдність». Рішення про ліквідацію організації було ухвалене після невдалого замаху члена «Радикальної єдності» Макса Брюнері на президента Франції Жака Ширака 14 липня 2002 р. [5, с. 1].

Отже, у багатьох європейських державах політики досить обережно ставляться до вирішення питань трудової міграції, особливо щодо вихідців з країн третього світу. З одного боку, трудові мігранти є дешевою робочою силою у сферах, пов'язаних з некваліфікованою роботою. А з іншого, – їхній

наплив надто великий, що може потягнути за собою цілий комплекс соціальних, економічних та політичних проблем. Тенденція різкого збільшення числа мігрантів з країн Закавказзя, Африки та Азії для України є досить новим і недостатньо дослідженим явищем. Зовсім не вивченою є транзитна міграція. Навіть Росія уважно ставиться до цієї проблеми [19, с. 35]. Тому сьогодні актуальним є вироблення надійної, достатньо ефективної державної міграційної політики з вирішення цих питань. Відомо, що система видворення з України є недосконалою. Якщо ще декілька років назад всіх мігрантів намагались депортувати назад у свої країни, то зараз ставлення до них в Україні стало більш позитивним, поблажливим, лояльним і законодавчо визначеним. Подавши заяву до органів міграційної служби та отримавши статус біженця, мігрант, згідно з чинним Законом України «Про біженців», користується правом на вільний вибір місця проживання, праці, освіти, медичної допомоги, підприємницької діяльності, відпочинку тощо. Особи, які набули статусу біженця в Україні, мають право на одержання грошової допомоги та пенсії [14]. Створюються пункти тимчасового розміщення біженців, у Києві створено Центр підтримки сімей біженців. На думку помічника з питань біженців Верховного комісара (УВКБ) ООН Н. Прокопчук, «успішна інтеграція біженців у суспільство дасть змогу цим людям зробити свій внесок у розбудову економіки та наукову сферу» [25, с. 8].

Може й справді багатостраждальні мігранти із Закавказзя, Африки та Азії заслуговують на більш шанобливе, поважне та гуманне ставлення в Україні? Звичайно, що ні в якому разі ми не можемо заперечувати бажанням, природному потягу людини шукати кращої долі, жити там, де краще, комфортніше і безпечніше. Разом з тим, необхідно передбачати й ті наслідки, які буде мати Україна від геополітичних трансформаційних міграційних процесів. Адже ці міграційні потоки є спонтанними і мало контрольованими. Так, за прогнозами департаменту економічних і соціальних питань секретаріату ООН, до 2050 р. корінне населення України може зменшитися майже вдвічі і буде складати 25–35 мільйонів осіб. А фахівці, які займаються дослідженням проблем людського розвитку Ради з вивчення продуктивних сил Національної академії наук України зробили свій прогноз демографічного розвитку України до 2076 р. Провівши відповідні соціологічні аналітичні дослідження, вони прийшли до висновку, що насамперед від масштабів і трансформаційних напрямів міграційних процесів залежатиме майбутня чисельність населення України та його реальний склад. Вірогідно, що така тенденція та ситуація буде впливати і на геополітичний вектор розвитку державності. Оскільки переважна більшість мігрантів сьогодні – молоді люди, а це значить, що частка молоді в чисельності населення значно зростає, то відповідно збільшиться народжуваність і зменшиться смертність в Україні. Крім того, поселення в Україні багаточисельної групи вихідців із країн з традиційно високою народжуваністю сприятиме її економічному зростанню [12, с. 1]. Близький до наведених вище даних є погляд І. Демет'єва, за даними якого у 2050 р. в Україні буде більше 16 мільйонів мігрантів. Президент «Фонду Свободи» слушно відзначає, що «Якщо врахувати тенденції до скорочення корінного населення, то виходить, що у середині нинішнього XXI століття приїжджих, головним чином з країн Центральної Азії, в Україні буде більше, ніж корінних жителів, – 50,4 % (!)» [23, с. 4]. Хоча відомо, що за середньоєвропейським стандартом, аби держава не відчувала негативних наслідків впливу зі сторони, кількість мігрантів не повинна перевищувати 0,1 % від кількості корінного населення країни.

Оцінивши досвід країн Європейського Союзу, а також врахувавши прогнози щодо майбутнього демографічного розвитку України, нескладно зробити власний прогноз щодо можливого збільшення інтересу до міграційних питань з боку українських і міжнародних радикальних організацій. Зокрема, Д. Корчинський вважає, що «поле для розвитку українського радикалізму дуже велике» [20, с. 27]. З цим погоджується й ряд інших українських політологів, зокрема, В. Алмашин та І. Демет'єв. Вони підкреслюють, що найближчим часом в Україні слід очікувати появи нових радикальних організацій. Про це ж свідчать і результати соціологічного дослідження Українського інституту соціальних досліджень та центру «Соціальний моніторинг». За їхніми даними, кожний четвертий з опитаних зазначив, що підтримав би радикальні дії певної групи осіб задля досягнення незалежності своєї території, країни, а також для вирішення екологічних проблем. У західних регіонах 18 % громадян готові захищати силовими методами державні інтереси України. У зв'язку з цим 65 % опитаних підтримують ідею обмеження у пересуванні країною, заборону в'їзду, депортацію певних мігрантів, які підозрюються у сприянні тероризму [10, с. 2].

Практика діяльності сучасних радикальних організацій інших країн світу свідчить, що досить часто їхня парламентська політична активність супроводжується вуличними акціями, протидією правоохоронним органам, вчиненням терористичних актів та іншими не правовими методами. Багато з них мають власні військові загони, зброю, табори з військової підготовки. Взяти хоча б судовий процес у справі лідера російської радикальної Національно-більшовицької партії Е. Лимонова (Савенка) та ще п'ятьох членів цієї партії. Їм ще у 2002 р. слідчими ФСБ Росії було пред'явлено обвинувачення у спробі створити незаконне збройне формування, придбання зброї і підготовки до скоєння терористичних актів. 15 квітня 2003 р. Саратовський обласний суд засудив Е. Лимонова до чотирьох років ув'язнення з відбуванням покарання у колонії загального режиму. Інші члени цієї партії отримали від 2,3 до 3,5 років позбавлення волі. Вже давно насилля стало звичним знаряддям політичної боротьби радикальних організацій в Азії («Хамас», «Ісламський джихад» та ін.), Латинській Америці (Революційні збройні сили Колумбії, «Сяючий шлях» в Перу), а подекуди й у Європі (ЕТА, ІРА).

Такий стан справ наводить на думку, що українські радикали також можуть сповідувати методи боротьби, які лежать поза правовим полем. Практика свідчить, що у ряді випадків члени українських радикальних організацій активно протидіяють органам державної влади. Причому цьому сприяли лідери і члени окремих політичних організацій [20].

Важливо зазначити, що в українському суспільстві вирішення проблем міграції займаються не тільки органи державної влади, але й громадські організації, зокрема, релігійні. Долучення церкви, церковної громади до вирішення цієї достатньо складної проблеми є надзвичайно значимим, актуальним і доцільним, оскільки несе в собі духовні, світські цінності, віковічні світоглядні принципи наших предків та їхнє прагнення жити мирно, чесно, справедливо, дотримуючись норм закону.

З цього погляду цікавим, достатньо важливим і креативним є досвід та результати дослідження щодо «Четвертої хвилі» української (трудової) міграції, які ставлять перед людиною, державою і церквою нові виклики, котрі стосуються розвитку й взаємодії різного роду об'єднань українців під егідою церкви (наприклад, здійснені Комісією УГКЦ у справах мігрантів в рамках дослідницького проекту Церковна громада як активна форма організації життя українців в умовах

трудова міграція [8, с. 68]). Цей досвід зі сторони науковців і практиків, зазначає Г. Селешук, заслуговує на особливу увагу, оскільки він узагальнює реальні креативні напрями запобігання й подолання викликів, загроз, ризиків, небезпек нелегальної і трудової міграції та пропонує конкретні механізми їх реалізації на практиці як в Україні, так і в різних державах світу [18, с. 4–8].

Отже, шлях України до членства в Європейському Союзі лежить через вирішення низки зовнішніх та внутрішніх викликів, проблем, і міграція, зокрема, трудова та нелегальна, стала однією з них. Це не повинно лякати, тому що окремі країни-учасники Євросоюзу уже пройшли через це горнило. Їхній досвід переконує в тому, що неналежна увага до питань міграції з боку органів державної влади, громадськості, церкви у багатьох випадках спричинила загрозу національним інтересам країн ЄС, а також може викликати зацікавленість до їх вирішення з боку різного роду радикальних організацій. Як було показано вище, їхні методи діяльності досить часто межують з неправовими. З огляду на це, слід концептуально підходити до вирішення цього питання, оскільки стратегічні й тактичні прорахунки щодо вирішення міграційних питань у нашій державі можуть потягнути за собою соціальну напругу, політичну нестабільність, етнічні конфлікти, міжнародні санкції. А тому проблема трудової і нелегальної міграції в Україні потребує свого ґрунтовного аналізу та подальшого дослідження й прийняття на цій основі належних рішень на вищому державному рівні. Обов'язково слід розробити дієвий механізм політико-правового забезпечення державної міграційної політики, оскільки будь-які прорахунки щодо невизначеності в ідеології та праксеології у сфері міграції сьогодні може потягнути за собою тяжкі наслідки в майбутньому [17; 26].

Отже, викладене дає підстави для таких висновків:

1) Доцільно приступити до розробки системного міграційного законодавства України, в якому потрібно врахувати сучасні цивілізаційні трансформації міграційної ситуації в Україні, Європі й світі, а для цього необхідно: а) підготувати правове забезпечення стратегії й тактики державної міграційної політики; б) розробити концепцію правового регулювання міграційних процесів в Україні; в) обговорити доктринальні засади і приступити до розробки проекту Міграційного кодексу України;

2) Науковим установам держави розпочати фахове дослідження на основі моніторингу глобального переміщення людей, як в Україні, Європі, так і у світі;

3) Увести в навчальні плани філософських, юридичних, економічних факультетів вузів такі базові курси: «Міграціє-

знавство: політика, право, економіка, безпека»; «Міграційне порівняльне право: українське і міжнародне»; «Вітчизняна і світова міграційна економіка».

1. *Биленчук П. Д.* Транснаціональна преступность: состояние и трансформация: Учебное пособие / П. Д. Биленчук, С. Е. Ерженков, А. В. Кофанов / Под ред. П. Д. Биленчука. – К.: Атика, 1999. – 272 с. 2. В Ірландії перемогла правляча партія // День. – № 88 (1349). – 21 травня 2002. 3. *Давиденко Е.* Притулок – пошукачам притулку / Е. Давиденко // Молодь України. – № 123 (18223). – 11 жовтня 2001. 4. *Даценко І.* Францію штурмує / І. Даценко // Корреспондент. – № 7. – 9 мая 2002. 5. Екстремізм небезпечний // Робітнича газета. – № 115 (13065). – 8 серпня 2002. 6. *Жлуктенко В.* Ісламські страхи Європи / В. Жлуктенко // День. – № 63 (1564). – 8 квітня 2003. 7. *Зубков А.* Відлуння війни у залі... Верховної Ради / А. Зубков // Молодь України. – № 123 (18223). – 11 жовтня 2001. 8. *Іванкова-Стецюк О.* Спільнота як Дім. Матеріали дослідницького проекту «Церковна громада як активна форма організації життя українців в умовах трудової міграції» / Оксана Іванкова-Стецюк. – Львів, 2010. – 68 с. 9. *Касьяненко М.* «Біженець» чи «терорист»? / М. Касьяненко // День. – № 46 (1547). – 14 березня 2003. 10. Міграційні процеси в сучасному світі: світовий, регіональний та національний виміри: (Понятійний апарат, концептуальні підходи, теорія та практика): Енциклопедія / Упоряд. Римаренко Ю. І.; За ред. Римаренка Ю. – К.: Довіра, 1998. – 912 с. 11. *Михайленко О.* У нації рівняння на... братів Кличків / О. Михайленко // Робітнича газета. – № 206 (13156). – 27 грудня 2002. 12. Надія на мігрантів // Робітнича газета. – № 186 (12943). – 18 грудня 2001. 13. *Пирожков С.* Зовнішня міграція в Україні: причини, наслідки, стратегії / С. Пирожков, О. Малиновська, Н. Марченко. – К.: Академпрес, 1997. – 28 с. 14. Про затвердження Порядку надання біженцям грошової допомоги та пенсії: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 липня 1998 р. – № 27. – ст. 1001. 15. Свідцтво про авторське право на твір № 38948 Україна. Навчальний посібник: Сучасний тероризм: світові, вітчизняні та регіональні тенденції / Біленчук П. Д., Кравчук В. В., Кравчук О. В., Кулик В. М. – Зареєстр. 30.06.2011. 16. Свідцтво про авторське право на твір № 38947 Україна. Навчальний посібник: Комп'ютерний тероризм: практика запобігання, протидії, розслідування / Біленчук П. Д., Кравчук В. В., Кравчук О. В., Кулик В. М. – Зареєстр. 30.06.2011. 17. *Римаренко Ю. І.* Міжнародне міграційне право: Підручник. Університетський курс / Ю. І. Римаренко. – К.: КНТ, 2007. – 640 с. 18. *Селешук Г.* Вступ / Григорій Селешук // Спільнота як Дім. Матеріали дослідницького проекту «Церковна громада як активна форма організації життя українців в умовах трудової міграції», Львів, 2010. – С. 4–8. 19. *Собольников В. В.* Проблемы миграционной безопасности России и совершенствование миграционной политики / В. В. Собольников, С. А. Начаев // Российская юстиция. – 2009. – № 1. – С. 35–36. 20. *Смирнов А.* Уличная политика Украины / А. Смирнов // Корреспондент. – № 11. – 7 июня 2002. 21. *Смирнов Е.* Бизнес на терроре / Е. Смирнов // Реклама на село. – № 33 (79). – 13 августа 2002. 22. *Сонюк В.* Нові виклики – нові відповіді / В. Сонюк // День. – № 193 (1454). – 23 жовтня 2002. 23. *Сонюк В.* Через п'ять лет в Україні к власти могут прийти ультраправые / В. Сонюк // Сегодня. – 11 декабря 2001. 24. Україну атакують нелегали // Робітнича газета. – № 174–175 (13124–13125). – 14 листопада 2002. 25. *Філіпчук Н.* Нікуди бігти / Н. Філіпчук // Голос України. – № 18 (3018). – 30 січня 2003. 26. *Чехович С. Б.* Елементарний курс міграційного права України: Конспект лекцій: Навч. посіб. / С. Б. Чехович – К.: МАУП, 2004. – 216 с. 27. *Шиманський О.* Землетрус за шкалою Ле Пена / О. Шиманський // Україна молода. – № 76 (1882). – 23 квітня 2002.

Микола Вербовий

Засади й перспективи міграційної політики ЄС та України

У статті проаналізовано основні віхи еволюції політики імміграції в ЄС. Окреслено інституціональні засади становлення та перспективи міграційної політики ЄС та України.

In the article the major landmarks of the evolution of immigration policy in the EU is analyzed. The institutional principles of formation and prospects of migration policy of the EU and Ukraine are also outlined.

В умовах глобалізації економіки відбуваються якісні зміни процесів міграції людських ресурсів зростає їхній динамізм і масштабність. Враховуючи євроінтеграційні прагнення України, використання надбань європейських країн у сфері регулювання міграційних процесів (відповідно до власних національних інтересів) є однією з ключових умов створення

необхідної системи управління міжнародними міграціями. Врахування сучасних підходів, що відпрацьовуються країнами Європи, дадуть змогу уникнути багатьох помилок, полегшити розвиток міжнародного співробітництва, оптимізувати адаптацію українського законодавства та адміністративної практики до стандартів Європи.